

УДК 316.6 (0758)

DOI: 10.24144/2524-0609.2019.44.198-203

**Чайка Ірина Юрївна**

доктор філософських наук, доцент  
професор кафедри соціальної філософії та управління  
Запорізький національний університет  
м. Запоріжжя, Україна  
proforientksfu@ukr.net  
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-2315-7724>

**Хакімова Мата Русланівна**

магістрант спеціальності «Соціальна робота»  
Запорізький національний університет  
м. Запоріжжя, Україна  
khakimova.mat@gmail.com

## ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

**Анотація.** Метою статті є визначення особливостей соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях соціальної сфери України. Методи дослідження включають теоретичний аналіз системи соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях соціальної сфери, а також анкетування людей похилого віку – клієнтів Міжнародного благодійного фонду «Карітас» (м. Дніпро) з використанням методики оцінки якості соціальних послуг споживачами. Основною метою недержавних організацій, що опікуються літніми людьми в Україні, є покращення якості життя та захист їхніх прав і інтересів. Недержавні організації займаються створенням умов для підтримки достойного способу життя літніх людей, завдяки подоланню як об'єктивних негативних факторів (нестача матеріальних ресурсів, проблеми зі здоров'ям), так і суб'єктивних (відчуття самотності, негативні думки). В таких організаціях надається соціальна допомога, гуманітарна допомога, психологічне консультування, соціальне консультування, правова підтримка. Яскравим прикладом є діяльність Міжнародного благодійного фонду «Карітас», в якому організована високоефективна фахова соціальна робота з людьми похилого віку, про що свідчать результати проведеного анкетування.

**Ключові слова:** недержавні організації соціальної сфери; особи похилого віку; соціальна робота; соціальна послуга.

**Вступ.** З кожним роком у структурі населення Землі зростає частка людей похилого віку. В Україні кожен п'ятий громадянин – це особа похилого віку. Така ситуація пов'язана перш за все із особливостями демографічної структури українського суспільства, що характеризується низьким рівнем народжуваності. Подібні тенденції є характерними і для розвинених країн Заходу, в яких поглиблюються ще й завдяки тій обставині, що тривалість життя людей збільшилася на 20 років. Крім того в сучасній Україні постійно зростає рівень зовнішньої міграції, до якої переважно залучається молодь. В результаті в місцях прибуття населення «молодшає», а в місцях вибуття «старіє». Сьогодні вік кожного десятого жителя Землі перевищує 60 років, і суспільство повинно враховувати потреби цих людей.

В Україні на сьогодні існують державні та недержавні організації, що опікуються проблемами людей похилого віку. Система державних організацій включає територіальні центри з обслуговування самотніх непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів; будинки-інтернати – медичні установи загального типу для постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни та праці; геріатричні пансіонати для проживання осіб з вираженими віковими порушеннями психіки; пансіонати для ветеранів війни та праці, денні центри, а також спеціалізовані установи, що забезпечують соціальне обслуговування вдома. Разом з тим в Україні спостерігаються тенденції збільшення впливу інститутів громадянського суспільства у всіх царинах суспільного життя. Соціальна сфера не є виключенням. Саме тому соціальна робота з особами похилого віку сьогодні реалізується і в недержавних закладах, що мають різні організаційні форми, зокрема, громадські організації та благодійні фонди.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Спе-

цифіка соціальної роботи з людьми похилого віку знайшла своє відображення в роботах багатьох науковців, які досліджували цю проблему, як в рамках спеціальних студій технологій соціальної роботи з літніми людьми, так і в межах загальних робіт з соціальної роботи з різними групами клієнтів.

В роботах Є.І.Холостової акцент зроблено на аналізі феномену похилого віку як соціальної проблеми, специфіки життєдіяльності літніх людей, відносно, що формуються у цієї категорії осіб з родиною, близьким оточенням, розглядаються особливості їхнього соціального статусу (Холостова, 2003).

Досліджуючи когорту людей похилого віку В.М.Шахрай зазначає, що для неї є характерними риси соціальної спільності, яка має свої особливості і переконавання, які визначаються досвідом, і обумовлюють специфіку участі у суспільному житті. Ці фактори визначають принципи, на яких має ґрунтуватися соціальна робота з літніми людьми (Шахрай, 2006).

Л.Т.Тюптя та І.Б.Іванова звертають увагу на суспільні стереотипи відносно літніх людей. Важливим є аналіз підготовки особи до переходу в статус особи похилого віку і прийняття нею цього статусу (Тюптя & Іванова, 2008).

І.Д.Зверева виокремлює принципи соціальної роботи з людьми похилого віку і аналізує її рівні. Серед головних принципів виділяється принцип «соціальної самодіяльності», залучення до якої передбачає розроблення спеціальних програм (Зверева, 2006).

В роботі А.І.Капської зазначаються напрями та завдання соціальної роботи з літніми людьми. Серед найбільш серйозних проблем людей похилого віку виокремлюється проблема самотності. Автор акцентує увагу на інституціональних аспектах соціального захисту людей похилого віку (Капська, 2004).

Проблему старіння як соціальний феномен ХХ ст.

досліджує також І.Г.Зайнишев. Дослідник розглядає систему державної соціальної політики щодо людей похилого віку, а також специфіку функціонування закладів соціального обслуговування для літніх людей (Технология социальной работы, 2002).

**Метою статті є** визначення особливостей соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях соціальної сфери України. Завдання дослідження полягатимуть у дослідженні системи соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях соціальної сфери, а також у оцінці ефективності соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях (на прикладі Міжнародного благодійного фонду «Карітас», м.Дніпро).

**Методи дослідження** включають теоретичний аналіз системи соціальної роботи з людьми похилого віку в недержавних організаціях соціальної сфери, а також анкетування людей похилого віку – клієнтів Міжнародного благодійного фонду «Карітас» (м.Дніпро) з використанням методики оцінки якості соціальних послуг споживачами.

**Виклад основного матеріалу.** У відповідності до законодавства України (ЗУ Про соціальні послуги, 2003) надавати соціальні послуги можуть не лише державні, а й недержавні організації. До недержавних надавачів соціальних послуг Закон відносить «громадські, благодійні, релігійні організації та фізичні особи, діяльність яких пов'язана з наданням соціальних послуг».

Перевагами недержавних організацій є те, що, функціонуючи, переважно, на локальному рівні, вони мають можливість швидко реагувати на потреби конкретної громади, реалізуючи інтереси її вразливих груп. Користуючись великою довірою громадян, недержавні організації ефективно застосовують весь перелік своїх ресурсів, включаючи волонтерські послуги, які надаються ініціативними та активними співробітниками. Перевагою недержавних організацій є також можливість залучення матеріальних та грошових ресурсів з різних джерел, включаючи пожертви, гранти, членські внески, доходи від соціального підприємництва, кошти фізичних та юридичних осіб, що оплачують їхні послуги. Це відрізняє їх від державних організацій соціальної сфери, які переважно можуть розраховувати лише на бюджетне фінансування.

Недержавні організації соціальної сфери надають послуги, пов'язані як з постійним перебуванням та доглядом за людьми похилого віку (наприклад, будинки для пристарілих «Тепло улюблених» (м.Київ), «Милий дім» (м.Рівне), «Дім Надія» (м.Львів), тощо), так і ті, що включені до програм, які спрямовані на психологічну допомогу, соціальну адаптацію, консультування літніх людей (перш за все тут варто згадати програми Міжнародного благодійного фонду «Карітас», громадської організації «Країна вільних людей»).

Серед проектів, які створені недержавними організаціями задля підтримки людей похилого віку, варто згадати проект «Домашня опіка у буферній зоні» (Міжнародний благодійний фонд «Карітас»), орієнтований на соціальну допомогу самотнім літнім людям та паліативним хворим, які потребують підтримки, перебуваючи на територіях, підконтрольних Українському Уряду, які межують з зоною проведення Операції об'єднаних сил. Також важливим є проект «Психологічно-соціальна допомога людям похилого віку» громадської організації «Країна вільних людей» за фінансової підтримки німецької організації-донора «Brot für die Welt» («Хліб для світу»), що спрямований на психологічну та соціальну допомо-

гу людям, які не мають близьких та родичів, мають проблеми із здоров'ям, самотнім людям похилого віку. Передбачається надання допомоги в домашніх справах (прибирання, приготування їжі, закупка ліків). При необхідності вирішуються різні побутові питання, надається допомога в оформленні субсидії, отриманні гуманітарної допомоги.

Міжнародний благодійний фонд «Карітас» здійснює соціальну допомогу людям похилого віку не лише у буферній зоні, а й через мережу центрів Домашньої опіки по всій Україні. Працівники «Домашньої опіки» забезпечують потребуючих широким спектром послуг – догляд за тілом, медичні послуги, ведення домашнього господарства, психологічне консультування.

Соціальні послуги літнім людям в Міжнародному благодійному фонді «Карітас» надаються не лише на дому. Спеціалісти Фонду в регіональних відділеннях здійснюють:

- психологічне консультування (психолог працює з особами похилого віку, надаючи соціально-психологічну допомогу, проводячи тренінги, спрямовані на вирішення особистісних проблем клієнтів);
- соціальне консультування (надання соціальної, інформаційної, психологічної підтримки, правової та матеріальної допомоги, консультування по догляду за хворими);
- надання гуманітарної допомоги.

З метою оцінки ефективності надання соціальних послуг особам похилого віку в Міжнародному благодійному фонді «Карітас» (м. Дніпро) було проведено соціологічне дослідження на тему: «Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку в Міжнародному благодійному фонді «Карітас».

У якості методологічної підстави дослідження була використана система критеріїв якості надання соціальних послуг, розроблена Ю.О.Приймак (Приймак, 2017). Критерії якості надання соціальних послуг – це ті показники, які є підставою для встановлення норм (стандартів) надання соціальних послуг і за якими можна визначити, наскільки при наданні конкретної послуги є задоволеними потреби та інтереси клієнта, і наскільки адекватною і професійною є діяльність закладів сфери соціальної роботи.

Сукупність критеріїв оцінки якості досліджуваного типу послуг можна поділити на три групи: 1) критерії, що пов'язані з показниками ефективності діяльності закладу сфери соціальної роботи або обслуговування; 2) критерії, що окреслюють параметри якості діяльності соціального працівника, як безпосереднього суб'єкта надання соціальної послуги; 3) критерії якості задоволення потреб клієнта, шляхом замовленої та отриманої останнім соціальної послуги.

Зупинимось більш детально на характеристиці третьої групи критеріїв.

Відкритість як елемент останньої, вказує на те, що клієнти повинні знати, як відбувається надання соціальних послуг, хто несе відповідальність за надані послуги та як можна виправити ситуацію у випадку неправильних дій. Задоволення потреб клієнтів (відповідність) акцентує увагу на гарантії надання послуг, що відповідають конкретним запитам. Доступність – клієнти повинні мати доступ до закладів сфери соціального обслуговування в зручний час, а вся необхідна для отримання послуги інформація повинна надаватися простою та зрозумілою мовою. Своєчасність надання соціальних послуг – є відображенням норми часу, відведеної на обслуговування отримувача послуг, задоволення його потреби, ство-

рення умов досягнення мети. Близьким до попереднього є критерій обсягу й періодичності надання соціальної послуги, що є характеристикою кількості повторень обслуговування одного споживача за чітко визначений час. Значний вплив на оцінку якості соціальної послуги має критерій наявності або безперервності її отримання.

Всі ці критерії були відображені в інструментарії нашого дослідження. Анкета соціологічного дослідження складається з дванадцяти питань.

В опитуванні брали участь вісім осіб: шість жінок і двоє чоловіків, які є учасниками Клубу «Сеньйори

та сеньйорити 50+». В рамках діяльності Клубу його учасники беруть участь у Групі психологічної допомоги, творчих майстер-класах, волонтерській діяльності, з користю проводять вільний час.

50% людей похилого віку, які беруть участь у заходах, організованих благодійним фондом «Карітас», особи у віці 61–70 років, 20% – особи, яким виповнилося 71 – 80 років, та 10% – особи віком 50–60 років.

Питання: Як ви дізналися про можливість брати участь у заходах, організованих Міжнародним благодійним фондом «Карітас»? (див. табл. 1).

Таблиця 1.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	від родичів чи знайомих	90
2.	із засобів масової інформації	10
3.	представники Міжнародного благодійного фонду «Карітас» самі запропонували мені участь у таких заходах	0
	Всього	100

Питання: Чи знаєте ви імена, прізвища, посади співробітників Міжнародного благодійного фонду «Карітас», які проводять заходи, у яких ви берете участь (див. табл. 2)?

Таблиця 2.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, знаю	100
2.	Ні, не знаю	0
	Всього	100

Питання: Чи задовольняють вас умови, в яких проводяться заходи, у яких ви берете участь (див. табл. 3)?

Таблиця 3.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Задовольняють повністю	100
2.	Задовольняють частково	0
3.	Не задовольняють	0
	Всього	100

Питання: Чи задоволені Ви компетентністю (професійною грамотністю) співробітників Міжнародного благодійного фонду «Карітас», які проводять заходи, у яких ви берете участь (див. табл. 4)?

Таблиця 4.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Задовольняють повністю	100
2.	Задовольняють частково	0
3.	Не задовольняють	0
	Всього	100

Питання: Чи вважаєте ви, що співробітники Міжнародного благодійного фонду «Карітас» ввічливі та доброзичливі (див. табл. 5)?

Таблиця 5.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, вважаю	100
2.	Ні, не вважаю	0
	Всього	100

Питання: Чи знаєте ви контактні дані (наприклад, номер телефона, адресу електронної пошти) керівної особи Міжнародного благодійного фонду «Карітас», до якої ви можете звернутися у випадку вашої невдоволеності організацією заходів, у яких ви берете участь (див. табл. 6)?

Таблиця 6.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, знаю	100
2.	Ні, не знаю	0
	Всього	100

Питання: Чи надав вам співробітник Міжнародного благодійного фонду «Карітас» інформацію, необхідну для участі у заходах, простою та зрозумілою мовою (див. табл. 7)?

Таблиця 7.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, надав	100
2.	Ні, не надав	0
	Всього	100

Питання: Чи відводять працівники Міжнародного благодійного фонду «Карітас» достатньо часу для проведення заходів, у яких ви берете участь, щоб ви були задоволені їхнім результатом (див. табл. 8)?

Таблиця 8.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, відводять	100
2.	Іноді часу вистачає, а іноді ні	0
3.	Ні, не відводять	0
	Всього	100

Питання: Чи існує графік проведення заходів Міжнародного благодійного фонду «Карітас», у яких ви берете участь (див. табл. 9)?

Таблиця 9.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, існує	100
2.	Ні, не існує	0
3.	Я не маю такої інформації	0
	Всього	100

Питання: Чи дотримуються співробітники Міжнародного благодійного фонду «Карітас» цього графіку (див. табл. 10)?

Таблиця 10.

№	Варіанти відповідей	Відсотки
1.	Так, дотримуються	100
2.	Дотримуються час від часу	0
3.	Ні, не дотримуються	0
	Всього	100

Отже, майже всі літні люди дізналися про можливість брати участь у заходах, організованих Міжнародним благодійним фондом «Карітас», від родичів, друзів, знайомих (90%), решта 10% отримала інформацію із засобів масової інформації. Люди похилого віку проінформовані щодо благодійної організації, всі без винятку знають контактні дані (номер телефону, адресу електронної пошти) керівної особи, а також знають імена, прізвища, посади співробітників благодійного фонду «Карітас», їм відома інформація про різні заходи, в яких вони можуть брати участь. Взагалі існує спеціальний графік проведення заходів, у яких активно беруть участь люди похилого віку. Всі опитані респонденти повністю задоволені умовами, в яких проводяться заходи.

Учасники соціологічного дослідження одночасно зазначили, що співробітники Міжнародного благодійного фонду «Карітас» ввічливі, доброзичливі та компетентні.

**Висновки.** Основною метою недержавних організацій, що здійснюють соціальну роботу з особами похилого віку в Україні, є покращення якості життя та захист прав і інтересів цієї категорії громадян. Недержавні організації займаються створенням умов для підтримки достойного способу життя літніх людей, завдяки подоланню як об'єктивних негативних факторів (нестача матеріальних ресурсів, проблеми

зі здоров'ям), так і суб'єктивних (відчуття самотності, негативні думки). Недержавні організації, функціонуючи, переважно, на локальному рівні, мають можливість швидко реагувати на потреби конкретної громади, реалізуючи інтереси її вразливих груп. Користуючись великою довірою громадян, недержавні організації ефективно застосовують весь перелік своїх ресурсів, включаючи волонтерські послуги, які надаються ініціативними та активними співробітниками. Перевагами недержавних організацій є також можливість залучення матеріальних та грошових ресурсів з різних джерел, включаючи пожертви, гранти, членські внески, доходи від соціального підприємства, кошти фізичних та юридичних осіб, що оплачують їхні послуги. Перелік напрямів соціальної роботи з людьми похилого віку, що реалізується у діяльності недержавних організацій в Україні, є меншим, ніж в державних організаціях. Зокрема, в таких організаціях надається соціальна допомога (обслуговування на дому, догляд за хворими), гуманітарна допомога, психологічне консультування, соціальне консультування, правова підтримка. Яскравим прикладом є діяльність Міжнародного благодійного фонду «Карітас», в якому організована високоефективна фахова соціальна робота з людьми похилого віку, про що свідчать результати проведеного анкетування.

#### Список використаної літератури

Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15> (дата звернення: 21.03.2019).

Зверєва І.Д. Соціальна робота в Україні. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Капська А.І. Соціальна робота: технологічний аспект. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.

Приймак Ю.О. Критеріальна основа оцінки якості соціальних послуг в Україні. *Науково-теоретичний альманах*

«Грані». 2017. Т. 20. № 10. С.55–60.

Технология социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. И.Г.Зайнышева. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. 240 с.

Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посібн. Київ: Знання, 2008. 574 с.

Холостова Е.И. Социальная работа с пожилыми людьми: Учебное пособие. Москва: «Дашков и К», 2003. 296 с.

Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

#### References

Kapska, A.Y. (2004). *Sotsialna robota: tekhnolohichnyy aspekt* [Social work: technological aspect]. Kyiv: Tsentr navchalnoyi literatury. [in Ukrainian].

Kholostova, E.Y. (2003). *Sotsialnaya rabota s pozhylymy lyudmy* [Social work with the elderly]. Moscow: «Dashkov i K». [in Russian].

Pro sotsialni posluhy: *Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 966-IV* (On Social Services: Law of Ukraine dated June 19, 2003 No. 966-IV). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15> (last accessed: 21.03.2019)

Pryymak, Yu.O. (2017). *Kryterialna osnova otsinky yakosti sotsialnykh posluh v Ukraini* [Criterion basis for assessing the quality of social services in Ukraine]. *Grani, Vol. 20, № 10, 55–60*. [in Ukrainian].

Shakhray, V.M. (2006). *Tekhnolohiyi sotsialnoyi roboty* [Social work technologies]. Kyiv: Tsentr navchalnoyi literatury. [in Ukrainian].

Tyuptya, L.T., & Ivanova, I.B. (2008). *Sotsialna robota: teoriya i praktyka* [Social work: theory and practice]. Kyiv: Znannya. [in Ukrainian].

Zaynyшева, Y.H. (Ed.) (2002). *Tekhnolohyya sotsialnoy roboty* [Technology of social work]. Moscow: Vlos. [in Russian].

Zvyeryeva, I.D. (2006). *Sotsialna robota v Ukraini* [Social work in Ukraine]. Kyiv: Tsentr navchalnoyi literatury. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.03.2019 р.

Стаття прийнята до друку 30.03.2019 р.

#### Чайка Ирина

доктор философских наук, доцент  
профессор кафедры социальной философии и управления  
Запорожский национальный университет, г.Запорожье, Украина

#### Хакимова Мата

магистрант специальности «Социальная работа»  
Запорожский национальный университет, г.Запорожье, Украина

### ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ С ПОЖИЛЫМИ ЛЮДЬМИ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ

**Аннотация.** Целью статьи является определение особенностей социальной работы с людьми преклонного возраста в негосударственных организациях социальной сферы Украины. Методы исследования включают теоретический анализ системы социальной работы с людьми преклонного возраста в негосударственных организациях социальной сферы, а также анкетирование людей преклонного возраста – клиентов Международного благотворительного фонда «Каритас» (г.Днепро) с использованием методики оценки качества социальных услуг потребителями. Основной целью негосударственных организаций, которые занимаются пожилыми людьми в Украине, является улучшение качества жизни и защита их прав и интересов. Негосударственные организации занимаются созданием условий для поддержания достойного образа жизни пожилых людей, благодаря преодолению как объективных негативных факторов (недостаток материальных ресурсов, проблемы со здоровьем), так и субъективных (чувство одиночества, негативные мысли). В таких организациях предоставляется социальная помощь, гуманитарная помощь, психологическое консультирование, социальное консультирование, правовая помощь. Ярким примером является деятельность Международного благотворительного фонда «Каритас», в котором организована высокоэффективная социальная работа с пожилыми людьми, о чем свидетельствуют результаты проведенного анкетирования.

**Ключевые слова:** негосударственные организации социальной сферы; люди преклонного возраста; социальная работа; социальная услуга.

#### Chaika Iryna

Doctor of Philosophical Sciences  
Professor of the Department of Social Philosophy and Management  
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

#### Khakimova Mata

Student of Social Work Master Programme  
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

### PECULIARITIES OF SOCIAL WORK WITH THE ELDERLY IN NON-GOVERNMENTAL ORGANISATIONS OF SOCIAL SPHERE

**Abstract.** Every year in the structure of the population of the Earth the share of elderly people grows. In Ukraine, every fifth citizen is an elderly person. There are tendencies to increase the influence of civil society institutions in all areas of public life in Ukraine. That is why social work with the elderly is being implemented today also in non-state institutions. The purpose of the article is to determine the peculiarities of social work with elderly people in non-governmental organizations of the social sphere of Ukraine. The research methods include: theoretical analysis of the system of social work with the elderly in non-governmental organisations of the social sphere, as well as questioning the elderly – clients of the International Charity Fund «Caritas» (Dnipro) using the methodology of assessing the quality of social services by consumers. The main goal of non-governmental organizations that carry

out social work with the elderly in Ukraine is to improve the quality of life and protect the rights and interests of this category of citizens. Non-governmental organizations are engaged in creating conditions for maintaining a decent lifestyle for the elderly, through overcoming both objective negative factors (lack of material resources, health problems) and subjective (feeling of loneliness, negative thoughts). Non-governmental organizations, functioning mainly at the local level, have the ability to respond quickly to the needs of a particular community, realizing the interests of its vulnerable groups. Taking advantage of the great trust of citizens, NGOs effectively use the entire list of their resources, including volunteer services provided by proactive and active staff. The advantages of non-governmental organizations are also the possibility of attracting material and financial resources from various sources, including donations, grants, membership fees, income from social entrepreneurship, funds of individuals and legal entities paying for their services. The list of social work with elderly people, implemented in the activities of non-governmental organizations in Ukraine, is not less than in state organizations. In particular, such organizations provide social assistance (home care, nursing care), humanitarian assistance, psychological counseling, social counseling, legal support. A striking example is the work of the International Charity Fund «Caritas», which organizes highly effective professional social work with the elderly, as evidenced by the results of the questioning.

**Key words:** non-governmental organisations of social sphere; people of old age; social work; social service.